

ÎNCHEIERE

22 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Galina Ceban,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Galinei Ceban împotriva Efimiei Cebotaru cu privire la dezmoștenire prin anularea testamentului, recunoașterea nulității testamentului, nedemnitătea succesorală și privarea de dreptul la cotă din rezerva succesorală,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către Galina Ceban și menținută hotărârea Judecătoriei Ciocana municipiul Chișinău din 03 august 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 07 august 2015, Galina Ceban a depus cerere de chemare în judecată împotriva Efimiei Cebotaru cu privire la dezmoștenire prin anularea testamentului și recunoașterea nulității testamentului.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 21 septembrie 2013, a decedat Leonid Ceban, care este soțul său, iar la data de 27 octombrie 2014, ca moștenitor de clasa I, a depus la notarul public Eugenia Lupașcu declarația nr.9944 privind acceptarea succesiunii, solicitând deschiderea procedurii succesorală și eliberarea certificatului de moștenitor legal.

Menționează că, în anul 2004, împreună cu soțul său au întocmit două testamente, conform cărora au testat întreaga avere pârâtei, care este fiica lor adoptivă. Ulterior, pârâta și-a întemeiat o familie și a întrerupt relațiile cu ei, precum și nu le-a mai acordat nici un ajutor.

Susține că, a aflat despre faptul că, la același notar public, Eugenia Lupașcu, pârâta a depus declarație în vederea acceptării succesiunii și eliberării certificatului moștenitor după decesul lui Leonid Ceban.

Afirmă că, a solicitat de la notarul public Eugenia Lupașcu eliberarea copieii dosarului de moștenire deschis după decesul lui Leonid Ceban, dar i s-a refuzat.

Relevă că, ulterior, a depus o cerere la notarul public privind revocarea testamentului întocmit de ea pe numele pârâtei, dar i s-a refuzat în primirea cererii și careva acțiuni în acest sens de către notar nu au fost întreprinse.

Mai relevă că, nu are parte de înțelegere, afecțiune și compasiune din partea pârâtei și are dreptul la rezerva succesorală.

Consideră că, i se încalcă drepturile și interesele legale ca proprietar al averii sale și ca unic moștenitor de clasa I după decesul lui Leonid Ceban.

Solicită dezmoștenirea pârâtei referitor la averea sa prin anularea testamentului întocmit de ea pe numele pârâtei în anul 2004 și recunoașterea nulității testamentului nr. 4078 din 15 iunie 2004, întocmit de către Leonid Ceban pe numele pârâtei.

La data de 07 iulie 2016, Galina Ceban a depus cerere de majorare a cuantumului pretențiilor, solicitând dezmoștenirea pârâtei referitor la averea sa prin anularea testamentului nr. 4079 din 15 iunie 2004, întocmit de către ea pe numele pârâtei, recunoașterea nulității testamentului nr. 4078 din 15 iunie 2004, întocmit de Leonid Ceban pe numele pârâtei și privarea pârâtei de dreptul la cotă din rezerva succesorală după decesul lui Leonid Ceban și asupra averii reclamantei (f.d. 124, 125), iar în cadrul explicațiilor reprezentantul acesteia a solicitat obligarea notarului public Eugenia Lupașcu de a înregistra toată averea defunctului pe numele reclamantei, precum și încasarea taxei de stat în sumă de 200 lei și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 7000 lei (f. d. 131).

Prin hotărârea Judecătoria Ciocana mun. Chișinău din 03 august 2016 acțiunea a fost respinsă ca tardivă și ca neîntemeiată.

Prima instanță, respingând ca tardivă pretenția reclamantei cu privire la declarării nulității testamentului nr. 4078 din 15 iunie 2004, întocmit de către Leonid Ceban pe numele Efimiei Cebotaru, și-a argumentat concluzia prin faptul că, Leonid Ceban a decedat la data de 21 septembrie 2013, acesta fiind momentul deschiderii succesiunii, iar acțiunea privind nulitatea testamentului urma să se înainteze cel târziu la data de 21 septembrie 2014, însă reclamanta a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată la data de 07 august 2015, făcând trimitere la art. 1474 din Codul civil.

Totodată, prima instanță, respingând ca neîntemeiată pretenția reclamantei cu privire la declararea nulității testamentului nr. 4079 din 15 iunie 2004, întocmit de către Galina Ceban pe numele Efimiei Cebotaru, și-a argumentat concluzia prin faptul că, la data de 15 iunie 2014, Galina Ceban a întocmit pe numele Efimiei Cebotaru testamentul nr. 4079, prin care a testat ultimei toată averea sa, care îi va aparține în ziua decesului, însă în baza cererii reclamantei din 26 ianuarie 2015, înregistrată de notarul public Eugenia Lupașcu cu nr. 487, ultimul, la data de 26 ianuarie 2015, a efectuat acțiunea de revocare a testamentului, respectiv, la moment, testamentul nr. 4079 nu există ca act juridic.

Referitor la respingerea ca tardivă a pretenției reclamantei cu privire la recunoașterea pârâtei ca moștenitor nedemn după decesul lui Leonid Ceban, prima instanță a reținut că, prin prisma art. 1438 din Codul civil, acțiunea dată poate fi intentată de persoana interesată în termen de un an de la data deschiderii succesiunii, care este data decesului persoanei, însă în speță, reclamanta a realizat acest drept doar la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată - 07 august 2015, adică cu depășirea termenului în acest sens.

În ceea ce privește respingerea ca neîntemeiată a pretenției reclamantei cu privire la nedemnitățile succesorală a pârâtei în raport cu ea, pe care a invocat-o ca temei de nulitate a testamentului, prima instanță a reiterat că, testamentul întocmit

pe numele pârâtei a fost revocat, astfel, nu poate fi declarat succesor nedemn testamentar, cînd testamentul întocmit este revocat.

La fel, prima instanță, respingînd ca neîntemeiată pretenția reclamantei cu privire la dezmoștenirea pârâtei, a reținut că, testamentul întocmit de reclamantă pe numele pârâtei a fost revocat de prima, astfel, practic prin acțiunea dată, reclamanta a dispus asupra calității de moștenitor testamentar a pârâtei, iar referitor la calitatea pentru viitor a pârâtei în acest sens, prin prisma art. 1455 din Codul civil, reclamanta poate să-și expună opțiunea dată expres la exprimarea voinței sale referitor la averea succesorală ce urmează să o lase ca moștenire, la întocmirea unui nou testament.

Afară de aceasta, prima instanță, respingînd ca neîntemeiată și pretenția reclamantei cu privire la privarea pârâtei de dreptul la cotă din rezerva succesorală, a reținut că, conform materialelor dosarului, pârâta nu a depus o cerere în vederea exprimării opțiunii asupra rezervei succesorală conform normelor și termenului stabilit, ci din contra, din materialele dosarului rezultă că, în termenul stabilit de lege, pârâta a omis să depună cerere privind acceptarea succesiunii și, în sensul restabilirii acestuia, a depus în instanța de judecată o cerere privind prelungirea termenului acceptării succesiunii, proces, care, conform încheierii Judecătorei Ciocana mun. Chișinău din 03 iunie 2015, a fost încetat, dat fiind renunțul la acțiune a Efimiei Cebotaru. Respectiv, din aceasta rezultă cu certitudine că, odată ce pârâta Efimia Cebotaru, nu și-a expus în termen opțiunea succesorală, nu a făcut acest lucru nici referitor la opțiunea asupra rezervei succesorală. Așa fiind, cînd pârâta a omis termenul dat, iar efectul încheierii judecătorești din 03 iunie 2015, implică posibilitatea adresării repetate cu o astfel de cerere.

Prima instanță, respingînd ca neîntemeiată și pretenția reclamantei cu privire la obligarea notarului public Eugenia Lupașcu de a înregistra toată averea defunctului pe numele său, a reiterat că, o astfel de pretenție nu a fost invocată în cererea de chemare în judecată. Mai mult ca atât, în cererea de majorare a cuantumului pretențiilor, reprezentantul reclamantei a indicat că, nu are careva pretenții față de notar și nu a indicat notarul ca parte în proces.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2016 a fost respins apelul declarat de către Galina Ceban și menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 10 ianuarie 2017, Galina Ceban a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii.

În motivare recursului a indicat că, hotărârile judecătorești sunt neîntemeiate și ilegale, deoarece instanțele judecătorești au apreciat arbitrar probele anexate la materialele dosarului și au aplicat eronat normele de drept material.

Menționează că, intimata nu este succesorul averii sale și a soțului său decedat, nu se află cu ei în relații de rudenie, nu este fiica lor biologică și nici adoptivă.

Susține că, depunînd declarația privind acceptarea succesiunii rămasă după decesul soțului său la data de 27 octombrie 2014 și deschizînd succesiunea tot la această dată, ea a înaintat prezenta acțiune în termenul prevăzut de art. 1474 din Codul civil.

Afirmă că, conform pct. pct. 9, 24 și 50 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 13 din 03 octombrie 2005 cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației la examinarea cauzelor despre succesiune, libertatea persoanei de a dispune prin testament este limitată doar în partea în care se încalcă interesele categoriei de moștenitori, prevăzute la art. 1505 Cod civil, materializată în rezerva succesorală, parte indispensabilă a succesiunii. Testamentul devine caduc în partea în care încalcă rezerva succesorală. Moștenitorul rezervatar poate accepta sau renunța la cota din rezerva succesorală în termen de 6 luni de la data deschiderii succesiunii (art. 1517, 1526 CC), dar nu se referă și la termenul de adresare cu acțiune în instanța de judecată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul a fost declarat în termen, or, din materialele cauzei rezultă că, decizia instanței de apel a fost pronunțată la data de 24 noiembrie 2016, iar cererea de recurs a fost depusă de către recurentă la data de 10 ianuarie 2017.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi

putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Galina Ceban nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către Galina Ceban asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul Galinei Ceban ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin.(1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Galina Ceban se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul
judecătorii

Iulia Sîrcu

Sveatoslav Moldovan

Mariana Pitic